

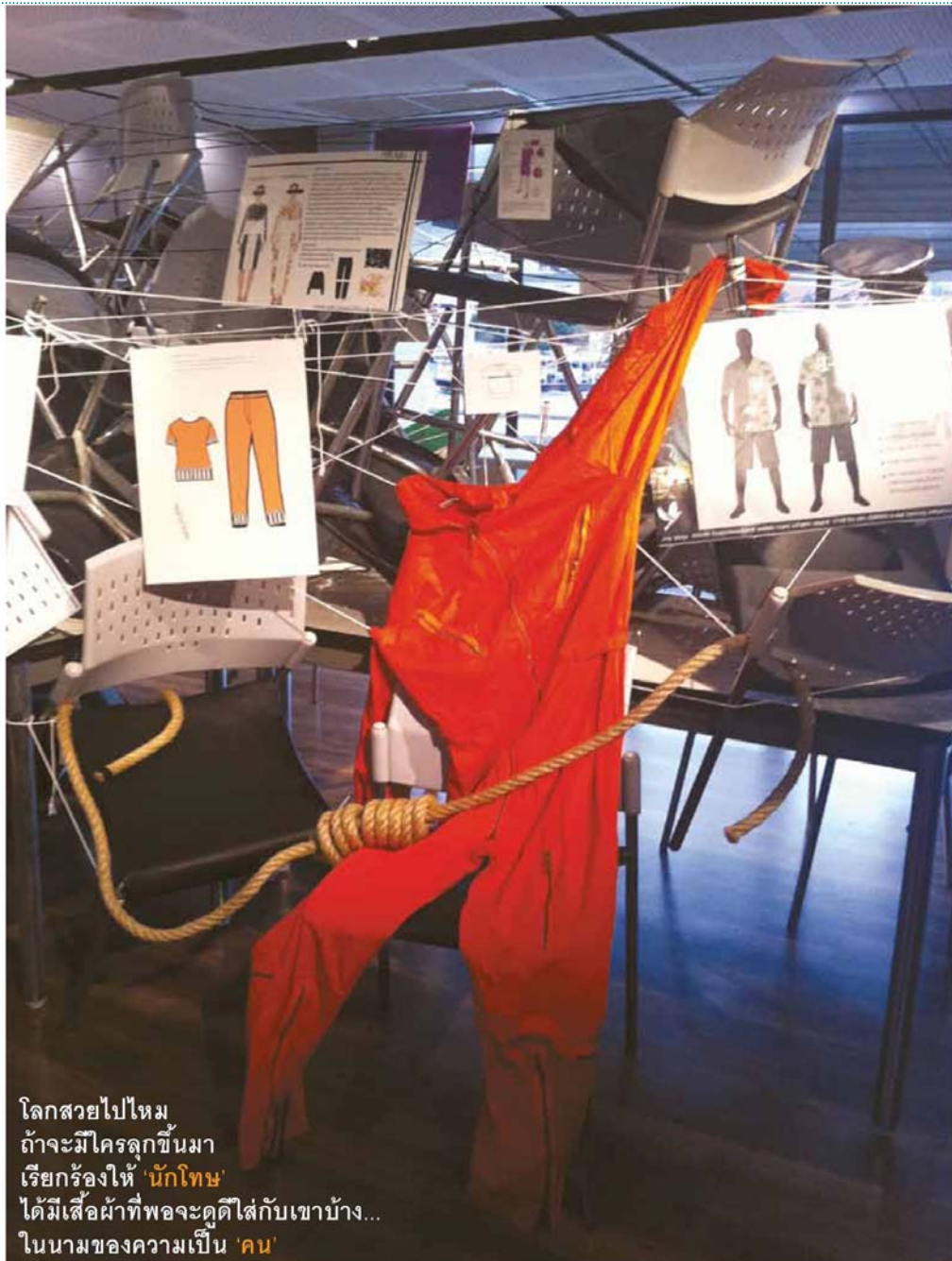

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๙-๕๐๐๐
ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๖๔๘-๐๓๑๑

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๗ หน้า ๑ มูลค่าข่าว ๙๒๘,๘๔๕.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ได้ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ชุดในห้องกรง

หลักรั้วสูงตระหง่านที่หน้าประตูทางเข้าเดิน
ชุดด้วยตรา “พระยมทรงสิงห์” หรือที่เรียกกัน
แบบชาวบ้านว่า “พญายม” นั่งบนหลังสิงห์
มีขาถือพระขรรค์ มีอ้ายถือธงจักรนั้น สำหรับใคร
ที่ได้รับวิชาจากศาลไทยให้เข้าไปใช้ชีวิตเป็น “คนห้อง
กรง” ที่นั่นจะมาด้วยความผิดที่แตกต่างกันไป แต่ชีวิต
หลังรั้วสูงที่นั่น ทุกคนกลับไม่ต่างกัน

...ทั้งเรื่องความอดัดขัด ด้วยพื้นที่นอนเท่ากัน
สองไม้กระดาน (เป็นอย่างมาก) น้าอาบที่เต็มไปด้วย
เห็บเหา มีกับข้าวเป็นกระเพรากระตูกกลับ และมี
พาราเซตามอลเป็นยารักษาทุกโรค

กระทั่งเสื้อผ้างามที่เคยให้ใส่อะไรก็ได้ (แต่
ต้องเป็นกางเกงขาสั้น) ก็ถูกเปลี่ยนกฎให้ใส่ชุดที่ทาง
การกำหนดให้ โดยแบ่งสีแยกเหล่า ระหว่างนักโทษ
ที่คดีสิ้นสุดแล้วให้ใส่สีฟ้า กับนักโทษที่ยังอยู่ระหว่าง
การพิจารณาคดีให้ใส่น้ำตาล หรือที่เรียกกันชินปากว่า
“ชุดลูกวัว” ซึ่งหากวันไหนต้องเดินทางไปศาล เหล่าลูกวัว
ก็จะได้ใช้ตรวนอีกหนึ่งชุดเป็นของแถม

สำหรับคนที่พอมี ก็สามารถซื้อหาชุดไม่ว่าจะสีฟ้า
สีน้ำตาล หรือสีเหลืองซึ่งเป็นชุดสำหรับออกเยี่ยมญาติ
มาได้ ในครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัวได้ แต่ใครที่ไม่มี
ก็จะต้องพึ่ง “ชุดหลวง” ที่ไม่ใช่แค่ได้มาฟรีๆ แต่ยังมี
ความสกปรกเป็นของแถม มากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับ
ความสะอาดของเจ้าของก่อนหน้านั้น เพราะชุดหลวงจะ
ใส่วนกันไปมาอยู่ในนั้น เดือนหนึ่งถึงจะซักที

นอกจากนี้ ในบางช่วงที่ผู้ต้องขังอดแน่นจนชุด
ไม่พอจะใส่ บางครั้งก็มีคนเจอแจ็กพ็อตได้รับสิทธิให้ใส่
ชุดที่มีเครื่องหมายของนักโทษประหลาดก็มี!

ชุดแก้ปัญหา

บางคนอาจเห็นว่า ความสวยงามของชุดนักโทษไม่ใช่
เรื่องจำเป็นอะไร เมื่อเทียบกับสิทธิมนุษยชนในด้านอื่นๆ
อีกมากมายที่เรือนจำไทยยังไม่ไปถึง แต่ถ้ามองกลับกัน
แค่เรื่องเล็กน้อยอย่างชุดยังไม่ได้ นับประสาอะไรกับ
สิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่านั้น

จึงเป็นที่มาของปฏิบัติการขอคืนศักดิ์ศรีให้กับ
นักโทษ โดยทีมงานเว็บไซต์ ilaw.or.th ซึ่งจัดประกวด

ดีไซน์ชุดนักโทษสุดเก๋ภายใต้แนวคิด “นักโทษก็เป็นคน”
เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งาน สวยงามทันสมัย ไม่ลำ
หลัง และที่สำคัญคือ ต้องไม่เป็นการละเมิดซ้ำกับคนที่
ต้องแบกรับโทษทัณฑ์อยู่แล้ว

ถึงจะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่กับคนที่จำใจอยู่ใน
สถานที่เดิมๆ ใช้ชีวิตเดิมๆ เหมือนการกรอเข็มนาฬิกา
“จน” อดีตผู้ต้องขังหญิงจากทัณฑสถานหญิงกลาง
เธอบอกว่า ถ้ามีชุดใหม่มาเปลี่ยนบ้างก็คงจะดี

“จริงๆ อยากได้ชุดที่กะทัดรัดหน่อย อย่างผู้หญิง
ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นผ้าถุง อยากได้เป็นกางเกงมากกว่า”
จนให้ความเห็นจากประสบการณ์

ขณะที่ **ดี** ซึ่งเข้าๆ ออกๆ ทัณฑสถานบำบัด
คลองเปรมจากคดียาเสพติดอยู่หลายครั้ง เขายอมรับ
ว่า ขอแค่เสื้อผ้าใส่สบายเหมือนที่ชาวบ้านทั่วไปเขาใส่
กัน ถ้าได้ก็สุดยอดแล้ว โดยพี่ใหญ่ในวงเสนา “คุยกับ
คนห้องกรง” ที่จัดขึ้นพร้อมๆ กับการประกาศผล
การประกวด “ออกแบบชุดนักโทษใหม่” เผยว่า ส่วนตัว
ไม่ได้คิดหวังเรื่องสีสันหรือลวดลายสวยหรูเลย

ส่วน **ณัฐ** ผู้ผ่านชีวิตกว่า 2 ปีในเรือนจำพิเศษ
กรุงเทพฯ และเคยย้ายหนีเข้าไปสู่เรือนจำบางขวาง
ชั่วคราว เขาแสดงความเห็นเกี่ยวกับชุดว่า จริงๆ ก็
ไม่ได้เรื่องมากอะไร ขอแค่ให้มันดูดีกว่าที่เป็นอยู่ขึ้น
สักหน่อยก็คงดี

“คือ มันดูไม่สร้างสรรค์เท่าไรนะ ยิ่งถ้าไม่รู้ ใส่
กางเกงขาสั้น มีใช้ตรวน” ณัฐเอ่ยถึงชุดที่เขาต้องใส่เวลา
ไปศาล ซึ่งทุกครั้งของการปรากฏตัวในชุดนั้นกลางที่
สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นครั้งเขาก็ไม่คุ้นชินกับมันอยู่ดี

นอกจากนี้ ตามภาพข่าวที่ได้เห็นนักโทษคดีดังๆ
ที่เดินทางไปศาลนั้น เคยสังเกตกันบ้างไหมว่า พวกเขา
(โดยมาก) ไม่ใส่รองเท้า

ข้อมูลจาก ilaw บอกไว้ว่า เดิมทีผู้ต้องขังก็ใส่รองเท้า
ไปศาลเหมือนคนทั่วไปนั่นแหละ... แต่ครั้งหนึ่งเกิดเหตุ
ผู้ต้องขังปรารองเท้าใส่ผู้พิพากษาขึ้นมา เหล่าลูกวัวทั้ง
หลายจึงถูกสั่งห้ามไม่ให้ใส่รองเท้าขึ้นศาลนับตั้งแต่นั้น
เป็นต้นมา

และถ้าเราได้เห็นผู้ต้องขังคนไหนสามารถสวม
รองเท้าเดินอาดๆ ขึ้นศาล ก็บอกได้เลยว่า... คนๆ นั้น

จะต้องไม่ธรรมดาอย่างแน่นอน!

ศักดิ์ศรีในความงาม

เสียสละให้สื่อกับทางางกลางทางแนวตั้งสีฟ้าสลับเทาอ่อน กับความหมายที่ซ่อนอยู่ของการเป็น “บุคคลสีเทา” ดีไซน์โดย **กล่าวขวัญ อดทน** หนึ่งในสองผู้ชนะการประกวด ที่บอกว่า คนทุกคนก็มีทั้งข้อดี และข้อเสีย เคยพลาดพลั้งทำผิดกันมาแล้วทั้งนั้น และเธอก็เชื่อว่าถึงอย่างไร ทุกคนต่างก็มีความดีงามถูกต้องอยู่ในตัวบ้าง แม้จะไม่ใช่มุขคลสิขาวบริสุทธิ์ แต่ก็ไม่ใช่สีดำที่เต็มไปด้วยความชั่วร้าย ส่วนสีฟ้าที่แซมเข้ามา ก็เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่กันโทษไม่ให้ข้อแค้นหมดหวัง มีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตต่อไป

ก็มีมัลลิกา ที่ผู้ประกวดหลายคนมองข้ามไป แต่กลับทำให้ **หนุ่ม-ธัญญ์วดี หวีไรดมกุล** อดีตผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ หนึ่งในกรรมการตัดสินมองเห็นถึงความใส่ใจ คือ กระเป๋าใบน้อยที่อกเสื้อสำหรับใส่ของจุกจิก ซึ่งเขาบอกว่า จำเป็นที่เดียวสำหรับชีวิตในนั้น

ส่วนอีกหนึ่งผู้ชนะ คือ **อัครา เมธาสุข** ที่ได้ใจกรรมการไปครองเพราะตอบโจทย์สิทธิมนุษยชนได้ตรงจุดที่สุด คือ “ไม่ต้องมีชุดนักโทษมันเสียเลย”

อัครา เล่าถึงที่มาของไอเดียว่า ก่อนเริ่มคิดงาน เขาไปสอบถามความคิดเห็นเพื่อนๆ ก่อนว่าต้องการแบบไหน ก็ได้คำตอบว่า ต้องการแค่แอ่งให้เอากว่าใคร คือนักโทษ เพื่อความสบายใจและความปลอดภัยในทำนองว่า จะได้หนีทัน

แต่เขาก็ตั้งคำถามต่อว่า แค่แยกออกว่าคนไหนเป็นนักโทษแล้วจะสามารถป้องกันตัวเองได้จริงหรือ? ซึ่งเขาตอบว่า ต่อให้ชุดจะดีไซนเปลี่ยนไปแค่ไหน โทษก็จะไม่สามารถลบทัศนคติที่มีต่อนักโทษได้อยู่ดี

“นักโทษเองก็คงไม่สบายใจสักเท่าไรที่จะใส่ชุดลูกวัว แต่ไม่ว่าจะให้เขาใส่เสื้อผ้าเปลี่ยนสีไปยังไม่เป็นเสื้อแขนสั้น แขนยาว เสื้อคอกลม คอวี หรือมีลวดลายยังไง ก็ไม่ได้หมายความว่านักโทษทุกคนจะมีความสุข”

จึงกลายเป็นที่มาของไอเดียนี้ที่ตอบโจทย์เรื่องความปลอดภัยอย่างตรงจุดโดยนักโทษจะสามารถใส่ชุดอะไรก็ได้ แต่ป้องกันการหลบหนีด้วยการให้ผู้ต้องขังสวมกั๊ใส่ข้อมือฝังข้อมูลส่วนบุคคลตลอดจนระบบติดตามตัว และจะต้องเป็นกั๊ใส่ที่ไม่สามารถถอดออกด้วยตัวเอง

“จริงๆ แล้วผู้ที่อยู่ระหว่างรอการพิจารณาก็ไม่ควรที่จะอยู่ในเรือนจำ ดังนั้นชุดอะไรก็ได้แล้วแต่ที่เราพูดถึง

ก็ควรจะได้รับสิทธิในการใส่ชุดอะไรก็ได้ ซึ่งในกฎบัตรทางด้านสิทธิมนุษยชนที่เรียกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ปฏิบัติต่อนักโทษก็พูดไว้ชัดเจนเรื่องชุดของนักโทษว่า นักโทษ หรือผู้ต้องขังถ้าไม่ได้รับอนุญาตให้ใส่ชุดอะไรก็ได้ รัฐจะต้องจัดชุดที่เหมาะสม และดีพอ ส่วนถ้าผู้ต้องขังต้องออกไปนอกสถานที่ควบคุมตัวโดยเป็นภาระอย่างเช่นไปศาล ไปสถานพยาบาลก็ต้องได้รับอนุญาตให้

กลไกสวมใส่แบบกัญแจมือ

ใส่ชุดอะไรก็ได้” **พรเพ็ญ กงขรเกียรติ** ผู้อำนวยการมูลนิธิผสานวัฒนธรรม กรรมการอีกคนอธิบายเสริมถึง “ความหมายแฝง” ที่ซ่อนอยู่ในชุดนักโทษ

สำหรับ **พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ** กรรมการคนสุดท้ายจากคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มองโจทย์ร่วมระหว่างความสวยงาม และการใช้งาน สิ่งสำคัญคือการสนับสนุนสภาวะความเป็นคนของนักโทษที่เท่าเทียมกับทุกคน แล้วสร้างสถานภาพสภาวะความเป็นคนที่เท่าเทียมกับทุกคนได้

“มันน่าจะอยู่ที่ว่าจะใส่คือคำจำกัดความของคำว่าสวยงาม ก็ไม่ใช่ใส่ไปเดินแฟชั่นโชว์แบบนั้น สวยงามขนาดนั้นคงไม่จำเป็น”

โดยสวยงามในที่นี้ของ อ.พันธุ์ชนะ คือการที่ใส่แล้วคนใส่สบายที่จะไปเจอกับคนภายนอก และคนภายนอกมองเขาอย่างสบายใจเหมือนกันทั้งสองฝ่าย ในแง่ของการซัพพอร์ตสภาวะความเป็นคนของนักโทษที่เท่าเทียมกับทุกคน แล้วสร้างสถานภาพสภาวะความเป็นคนที่เท่าเทียมกับทุกคนได้... นั่นแหละ คือ ความสวยงาม

ถึงที่สุดแล้ว ไม่ว่าจะเส้นทางเจ้าของชิ้นงาน และคณะกรรมการต่างก็มองเห็นว่า จุดหมายปลายทางเพื่อนำไปสู่การคุ้มครองปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นคนโดยมีชุดนักโทษเป็นเหมือน “นำหยาตแรก” เพื่อสร้างทัศนคติใหม่อันจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

สอยหุด ชวนความคิด

เสียงหนึ่งจากคนฟังตั้งข้อสังเกตว่า ปมที่แก้ไม่ออกของเรื่อง น่าจะอยู่ที่ทัศนคติของสังคมเสียมากกว่า ต่อให้นักโทษใส่ชุดอะไรก็ได้ แต่ถ้าทุกคนรับรู้ทั่วกันว่า “กั๊โล” คือสัญลักษณ์แสดงถึงสถานะนักโทษ ต่อไป

คนก็จะร้องยี้ ว๊ิงหนีนักโทษอยู่ดี หรือไม่เพียงเท่านั้น อาจลุกลามไปถึงคนทั่วๆ ไปที่ใส่ก๊าโลเพื่อความสวยงาม ด้วยก็เป็นได้

เสริมด้วยอีกหนึ่งเสียงที่ชวนสะกิดใจว่า... มีไหม ชุดที่ออกแบบแล้ว นักโทษมาตรา 112 กลายเป็นคนขึ้น มาทันที ?

ในฐานะคนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมานาน พรเพ็ญ เปรยถึงปัญหาเรื่อง **“กระบวนการยุติธรรม”** ต่างหากที่เป็นเรื่องใหญ่ หากซ่อนอยู่เบื้องหลังชุดมอซอ ไม่ว่าจะสีฟ้า หรือน้ำตาลก็ตามแต่

“เรามีระบบขั้นตอนที่ห่วยแตกมากในกระบวนการ ยุติธรรมขั้นต้น ทำให้ผู้ต้องขังที่ไม่มีความจำเป็นเลยที่จะต้องอยู่ในเรือนจำได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำ ในกระบวนการ ยุติธรรม ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาเขาจะต้องได้ รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นการที่ เขาถูกใส่ชุดลูกว๊ว ไม่ว่าเนื้อผ้าจะดีแค่ไหน จะใส่สบาย แค่นั้น แล้วมีโซ่ตรวน มีการพันธนาการอยู่ก็ถูกส่งคม ตราหน้าหรือตีตราไปแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิด”

“และที่น่าสงสัยมากกว่านั้นก็คือ ผู้พิพากษาบน บัลลังก์ เวลา มองลงมาเห็นบุคคลเหล่านั้น ก็อยากรู้ ว่า มองพวกเขาในฐานะผู้ที่ยังบริสุทธิ์อยู่หรือเปล่า?” เธอตั้งคำถามลอยไปถึงใครที่มีอำนาจ

เพราะก่อนจะลากยาวมาถึงปัญหาจี้บจ้อยอย่าง เรื่องชุด เธอเห็นว่า ถ้ากระบวนการเป็นไปอย่างถูกต้อง ถูก ทางตั้งแต่ต้น ตราฆ่าทั้งหลายแหล่ก็จะไม่เกิดขึ้น

..ไม่ต้องมีโรงเรียนสอนโจรที่ใครเข้ามาเป็นต้องได้ วิชาไปหารายได้ทางลัด

..ไม่ต้องมีปัญหาความคับแคบเพราะคนล้นคุก ชนิดที่ถ้าลูกไปเข้าห้องน้ำตอนติก กลับมามีสิทธิได้

หลับทั้งๆ ยืน

..ไม่ต้องมีปัญหาโรคติดต่อที่กลายเป็นของฝากติด ไม่ติดมือกลับบ้านไป ฯลฯ

“งานยุติธรรมจะต้องกรองมาก่อน คนที่เข้าขायว่า น่าจะถูกตัดสินลงโทษในลักษณะที่มีหลักฐานพยาน เพียงพอจึงนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไม่ใช่เอาเข้ามา ก่อนก็เลยกลายเป็นปัญหามากกว่าที่เราถึงมีภาระที่ต้อง บริหารจัดการผู้ต้องขัง ทั้งระหว่างที่จะรอพิจารณาคดี ในชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ และชั้นฎีกา เรามีผู้ต้องขังทั้งหมด 230,000 กว่าคนทั่วประเทศซึ่งเยอะมาก” พรเพ็ญเอ่ย

เสริมด้วยความเห็นของศิษย์เก่าเรือนจำพิเศษ กรุงเทพฯ อย่างหนุ่มที่เพิ่งรู้ว่า ศาลไม่ได้มองประชาชน อย่าง ‘เขา’ เป็น ‘คน’

เพราะถ้าจะว่ากันตามจริง ข้อถกเถียงเรื่องการ ลงโทษผู้กระทำความผิดก็ยังคงถูกยกขึ้นมาวิพากษ์กันอย่างไม่ จบไม่สิ้น ความหนักเบาของโทษควรจะเป็นอย่างไร วิธีการลงโทษโดยมีปลายทางเป็นเรือนจำใช้ทางออกที่ ถูกต้องแล้วหรือไม่ โดยเฉพาะกับโทษคดียาเสพติดที่ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักโทษล้นคุก ซึ่งถูกตั้งคำถาม อย่างหนักถึงความเหมาะสมของบทลงโทษนั้น

ถ้าถามความเห็นจาก “ดี” เขายกตัวอย่างไม่อื่นไกล ที่ไหน จากทั้งตัวเขาเอง และเพื่อนๆ อีกหลายคนนั้น ก็หน้าเดิมๆ วนกลับไปกลับมาเข้าคุกกันเป็นสนุก เพราะฉะนั้น การใช้ความรุนแรง กำราบด้วยโทษหนัก เข้ามารัดการในกรณีของนักโทษคดียาเสพติด จึงดู เหมือนจะไม่ค่อยได้ผลสักเท่าไรในความคิดเขา..

ว่าแล้วดีก็เสนอความเห็นกลางวงว่า... หรือจะ เปลี่ยนสถานบำบัด เป็นสถานปฏิบัติธรรมดี ?